

Pasitikėjimas baudžiamojo teisingumo sistema Lietuvoje

Evaldas Visockas
Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras

Žmonių gerovei mes kuriame įvairias sistemas. Kartais jos tokios sudėtingos ir užburiančiai įdomios, kad kūrimo proceso metu mes pamirštame kam jas kuriame...

Terminologijos ypatybės. Tautinė specifika

- ▶ Lietuviškai vienas žodis – pasitikėjimas
- ▶ Angliškai du žodžiai:
 - ▶ Trust - tikėjimas tam tikromis tiesomis be įrodymų ar tyrimų
 - ▶ Confidence - tvirtas tikėjimas patikimumu, tiesa ar kieno nors gebėjimais
- ▶ Suomiajai turi tam tris žodžius...

Pasitikėjimo teisingumo sistema sąvoka

- ▶ Tikėjimas, kad sistema bus efektyvi,
 - ▶ Tikėjimas, kad sistema bus efektyvi sąžininga,
 - ▶ Tikėjimas, kad sistema atspindės vertybes, kurios mums svarbios
-
- ▶ Institucinis teisingumas
 - ▶ Asmeninis pasitikėjimas

Kam to reikia?

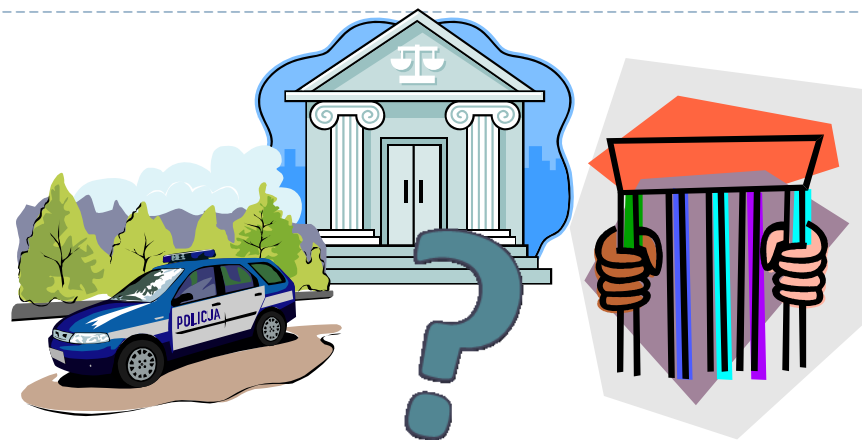
Viktimologinis tyrimas atliktas NPLC 2008 m.:

- ▶ Pagal oficialius registruotojo nusikalstamumo statistikos duomenis 1,3 % gyventojų nukentėjo nuo nusikalstamų veikų Lietuvoje, bet net 60 % apklaustų gyventojų teigė, kad jie nukentėjo nuo nusikalstamų veikų 2007 metais.
- ▶ Nukentėjusieji teisėsaugos institucijoms pranešė tik apie 11 % nusikalstamų veikų, nuo kurių jie nukentėjo 2007 metais Lietuvoje.

Baudžiamojo teisingumo sistema. Ką vertinti?

- ▶ Policija?
- ▶ Teismai?
- ▶ Prokuratūra?
- ▶ Pataisos įstaigos?

Pasitikėjimo rodiklių poreikio formuojan baudžiamojo teisingumo politiką tyrimas:

- ▶ Visuomenės pasitikėjimas formuojant baudžiamojo teisingumo politiką yra labai svarbus faktorius
- ▶ Daugiausia komentarų ir tiksliausia nuomonė apie policiją, kitos pagal veiklos žinomumą organizacijos - tai teismai. Prokuratūros, įkalinimo įstaigų, probacijos veikla yra mažiau žinoma, todėl apie šitų įstaigų veikla dažnas atsakymas *Nežinau*.

Lietuvos ir užsienio tyrimai

Lietuvos:

- ▶ VRM
- ▶ Policijos departamentas
- ▶ Žiniasklaida
- ▶ Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras

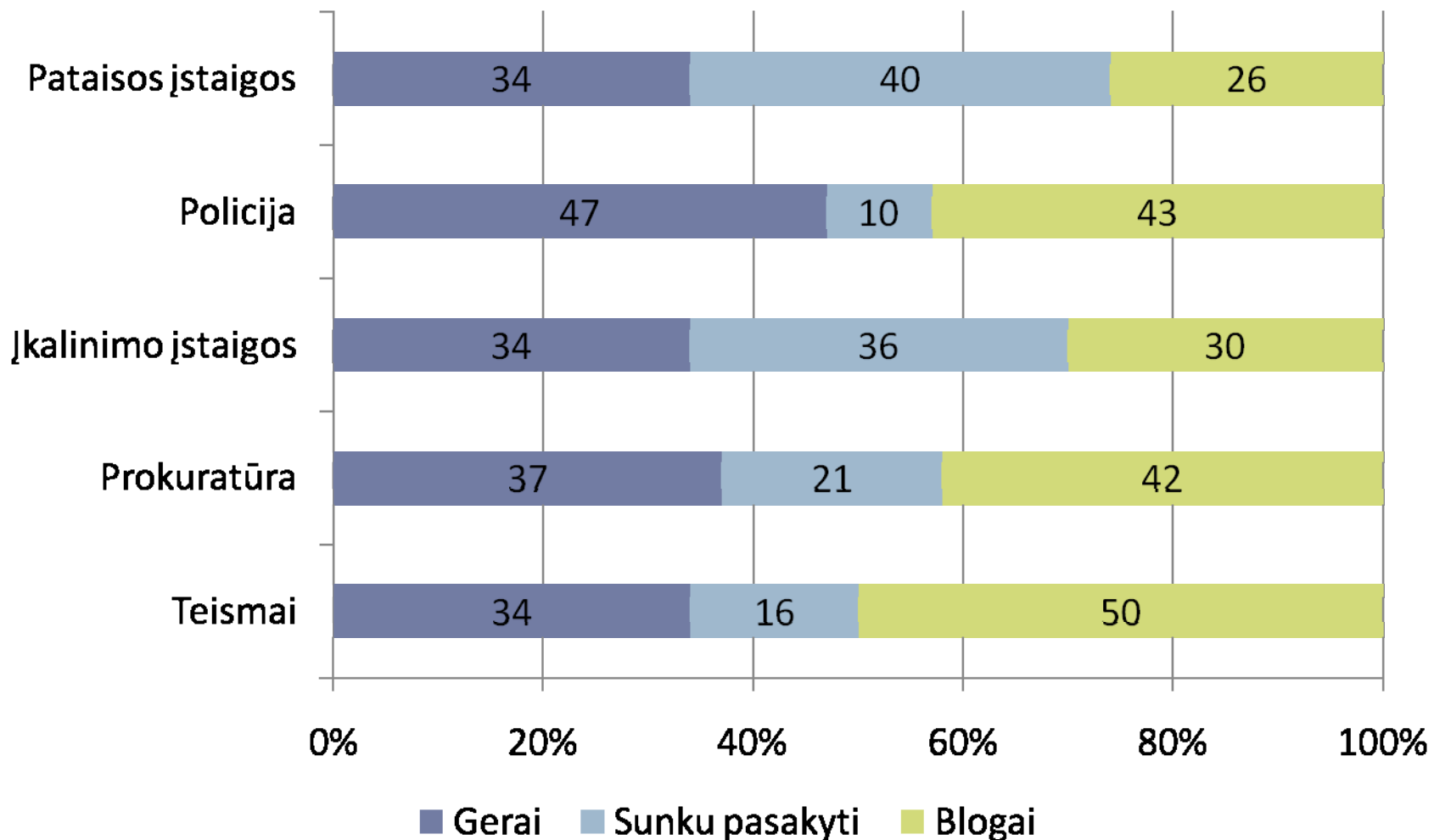
Užsienio :

- ▶ Eurobarometer
- ▶ Euro-Justis projektas
- ▶ ESS (European social survey)

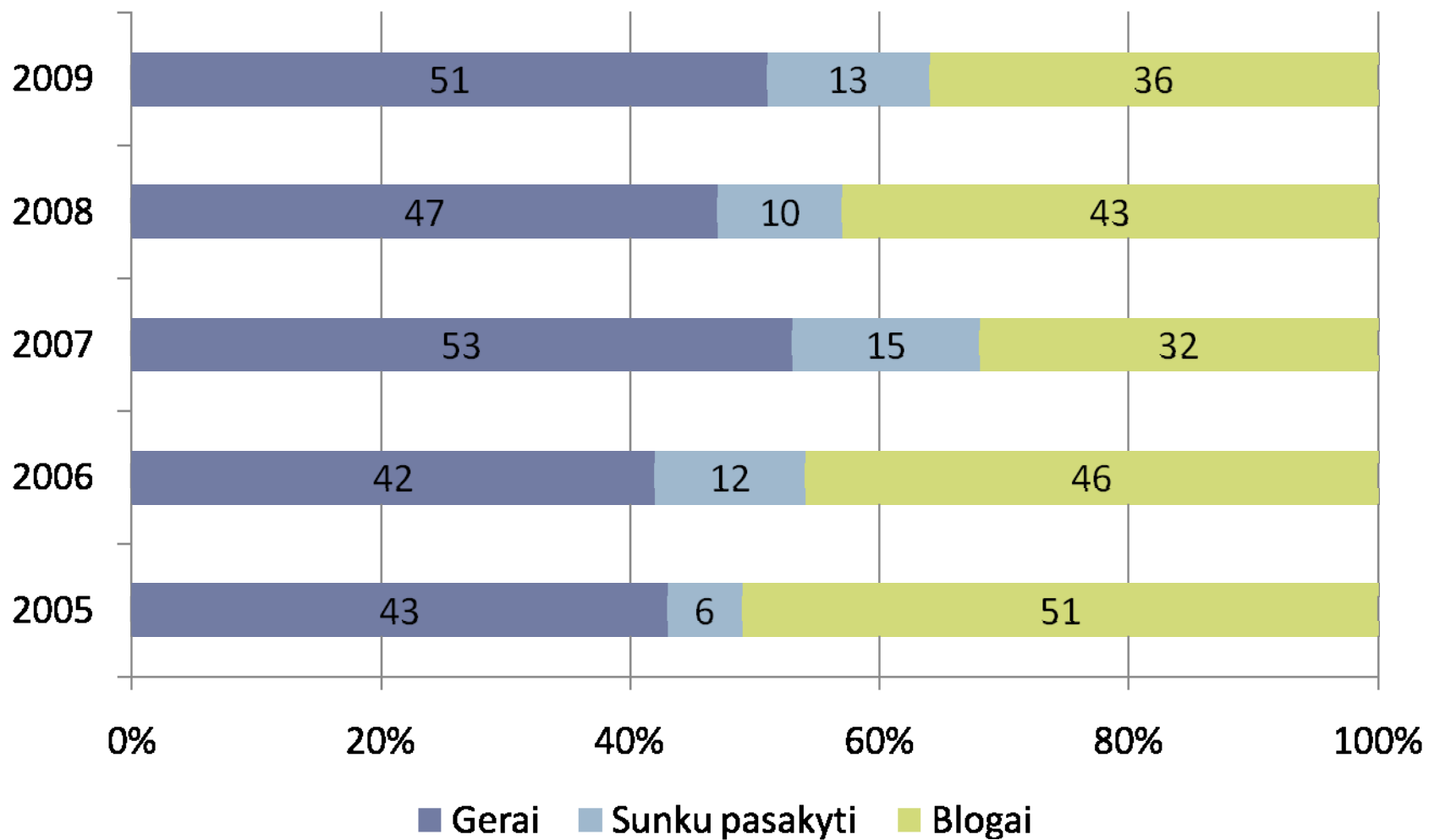
Naujausi VRM tyrimai

- ▶ Visuomenės saugumo jausmo ir teisėsaugos institucijų veiklos vertinimas (2009 m.)
- ▶ Kriminalinės justicijos institucijų vertinimas: gyventojų požiūris ir pareigūnų požiūris (2008 m.)

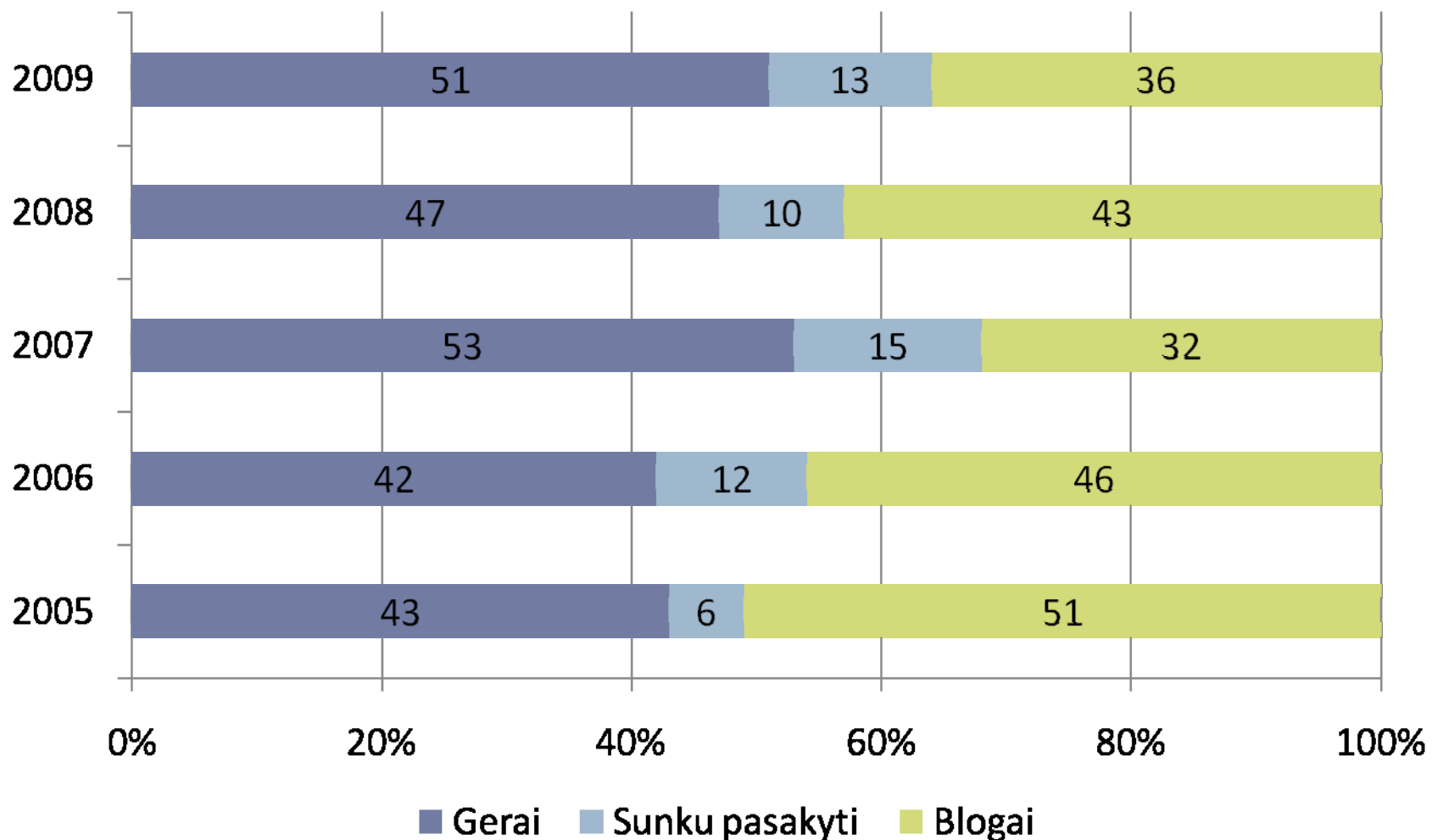
Viešojo saugumo institucijų darbo vertinimas 2008 m.

Policijos darbo vertinimas

Nuomonė apie policijos pareigūnus su kuriais teko bendrauti

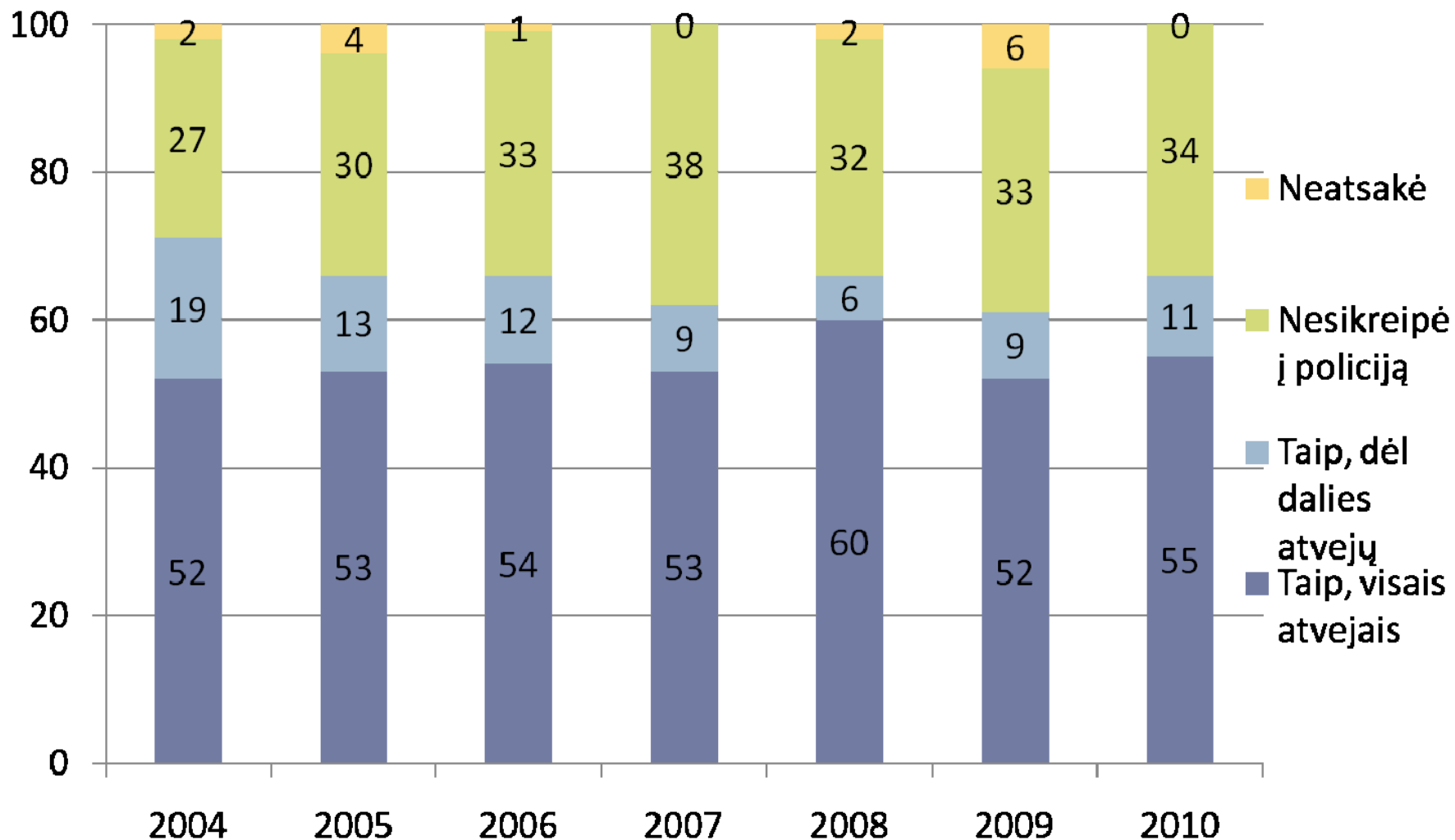
Kiti svarbūs tyrimų klausimai ir aspektai

- ▶ Kaip jūs vertinate viešojo saugumo įstaigų darbą šiose srityse? a) Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų tyrimas, b) nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencija, c)
- ▶ Klausama, kokios priemonės padidintų kriminalinės justicijos daro kokybę?
- ▶ Klausama ne tik gyventojų, bet ir specialistų dirbančių sistemoje.

Policijos tyrimai

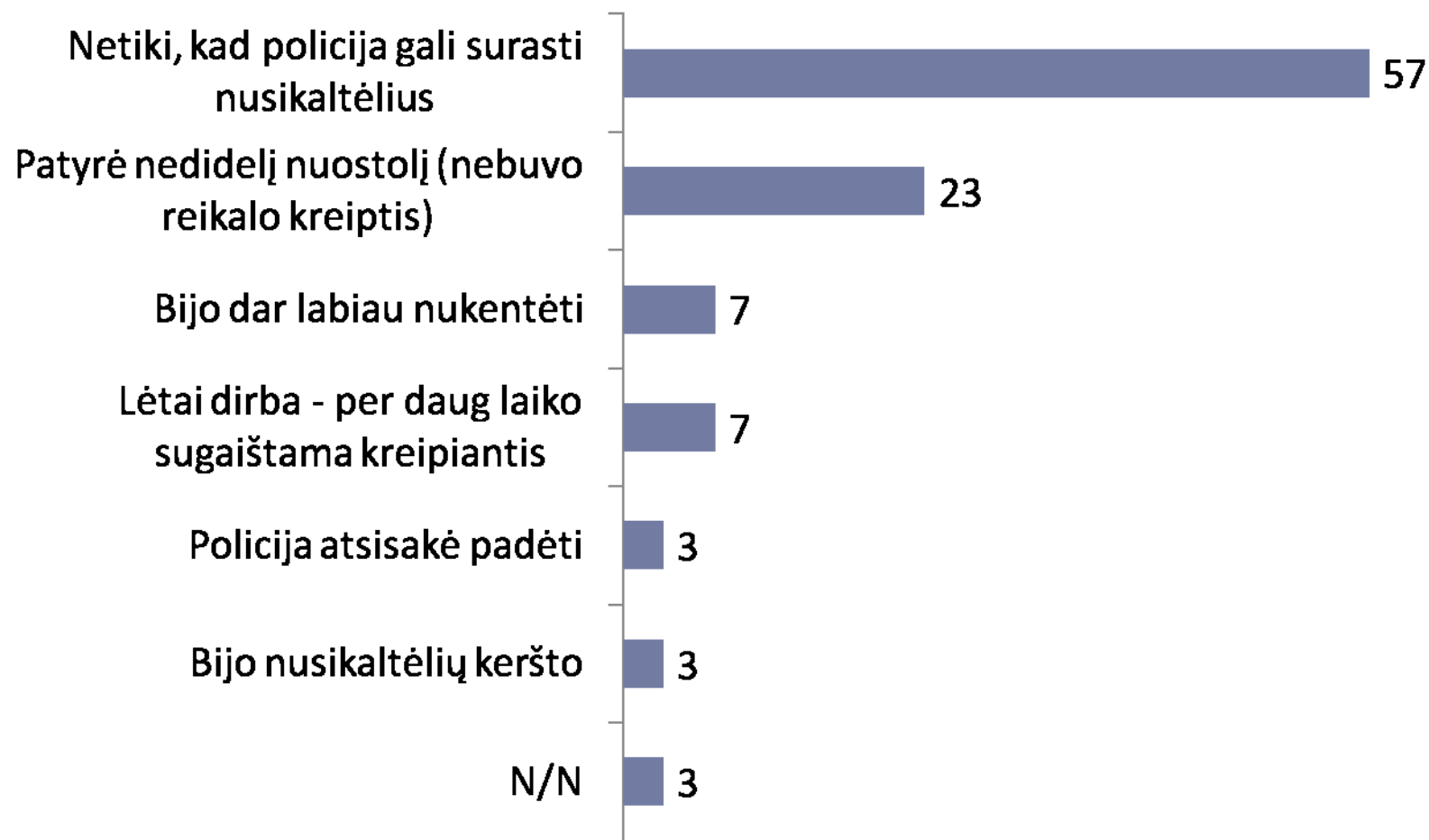
- ▶ Lietuvos gyventojų apklausa apie policiją (2005 – 2010 m.), kasmet
- ▶ Gyventojų apklausos apie policiją, atliktos teritorinių policijos įstaigų užsakymu (2007 – 2009 m.), kasmet

Jei nukentėjote per paskutinius 12 mėnesių, ar jūs dėl šio įvykio (ių) kreipėtės į policiją? (% nukentėjusiųjų)

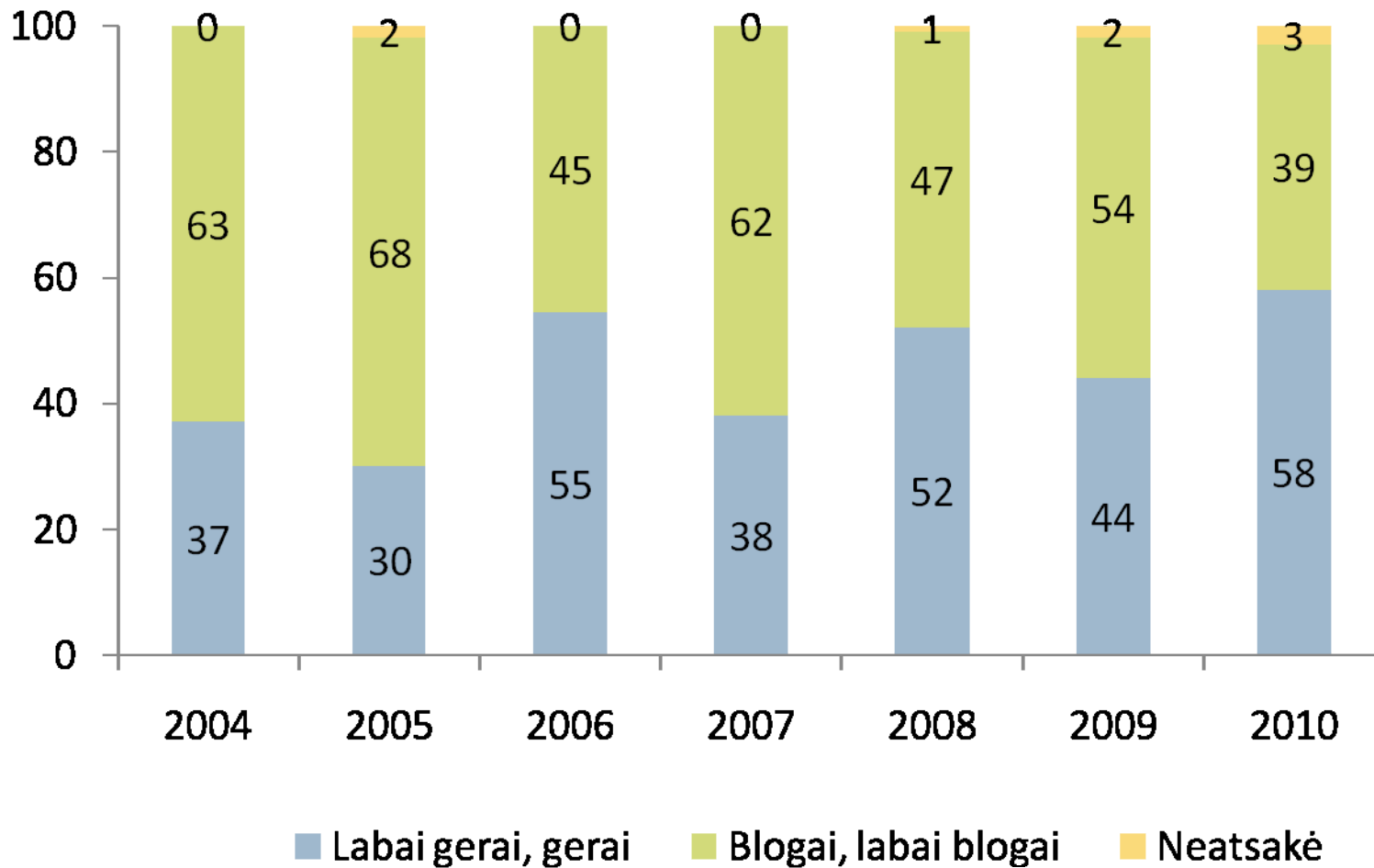

Kodēl jūs nesikreipēte j policijā?

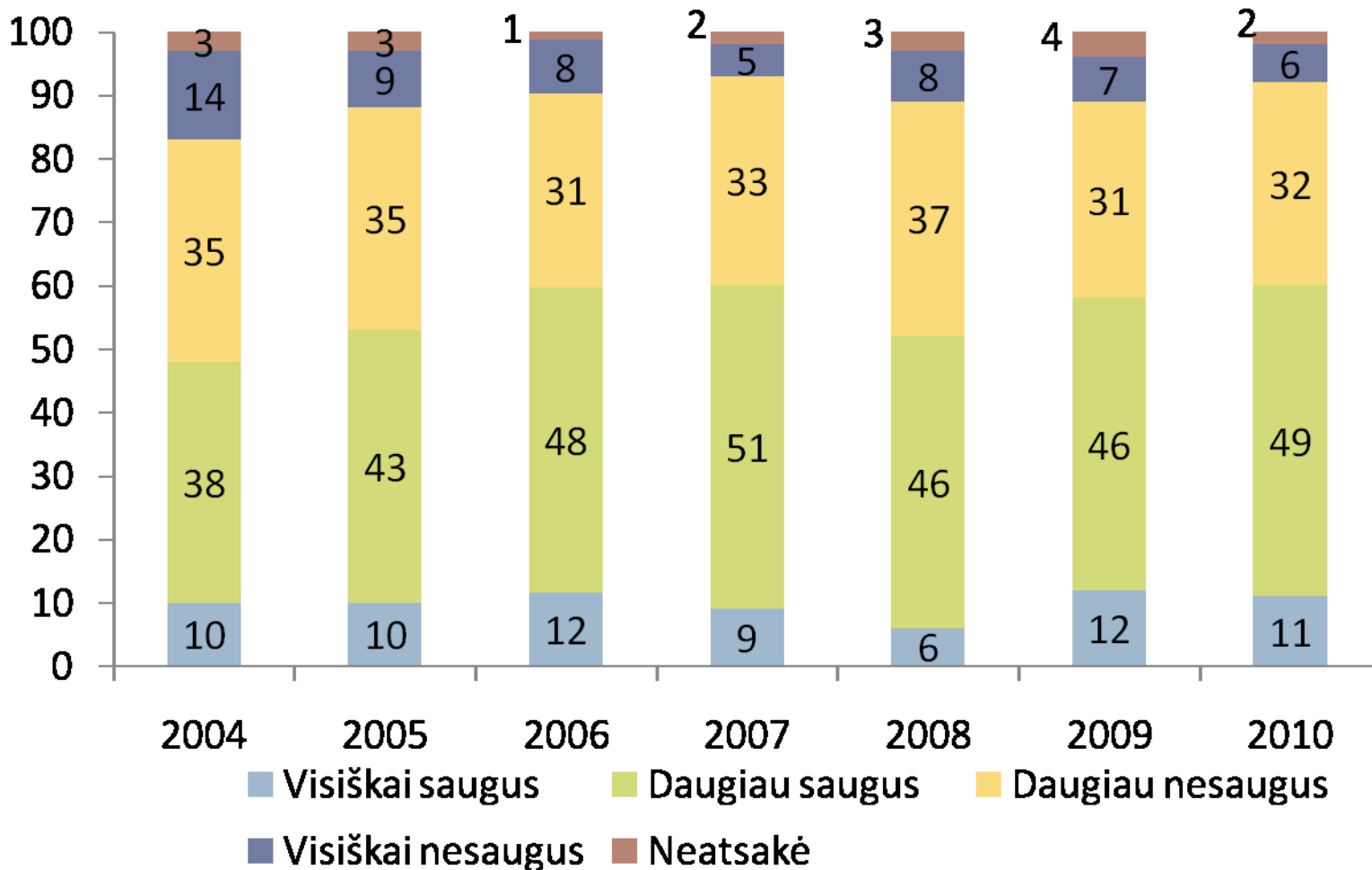
(% nuo nukentėjusių, kurie nesikreipē j policijā)

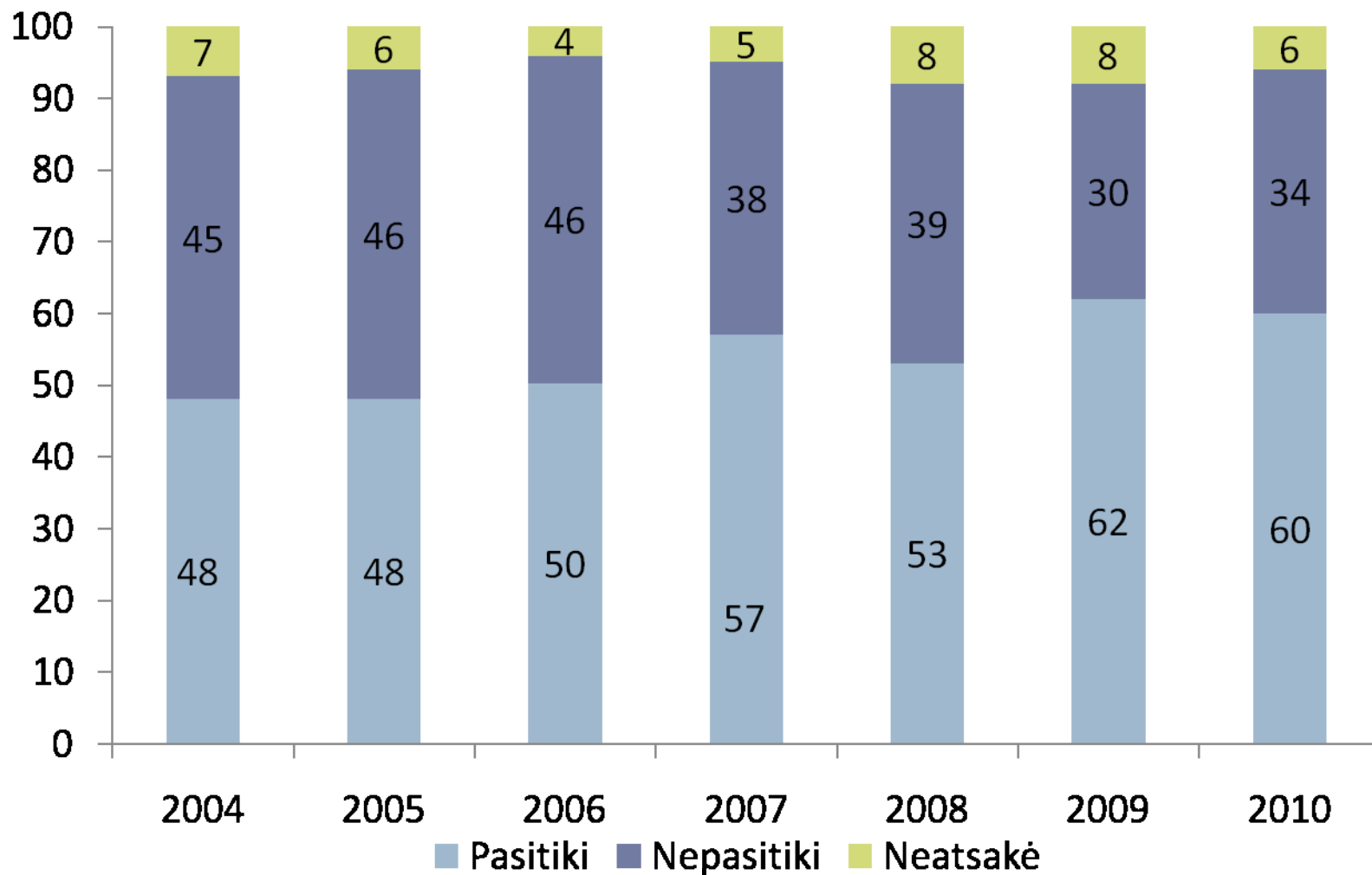
Kaip jūs vertinate policijos pareigūnų, su kuriais jums teko susidurti dėl šio įvykio, darbą? (% Tarp tų, kurie kreipėsi į policiją)

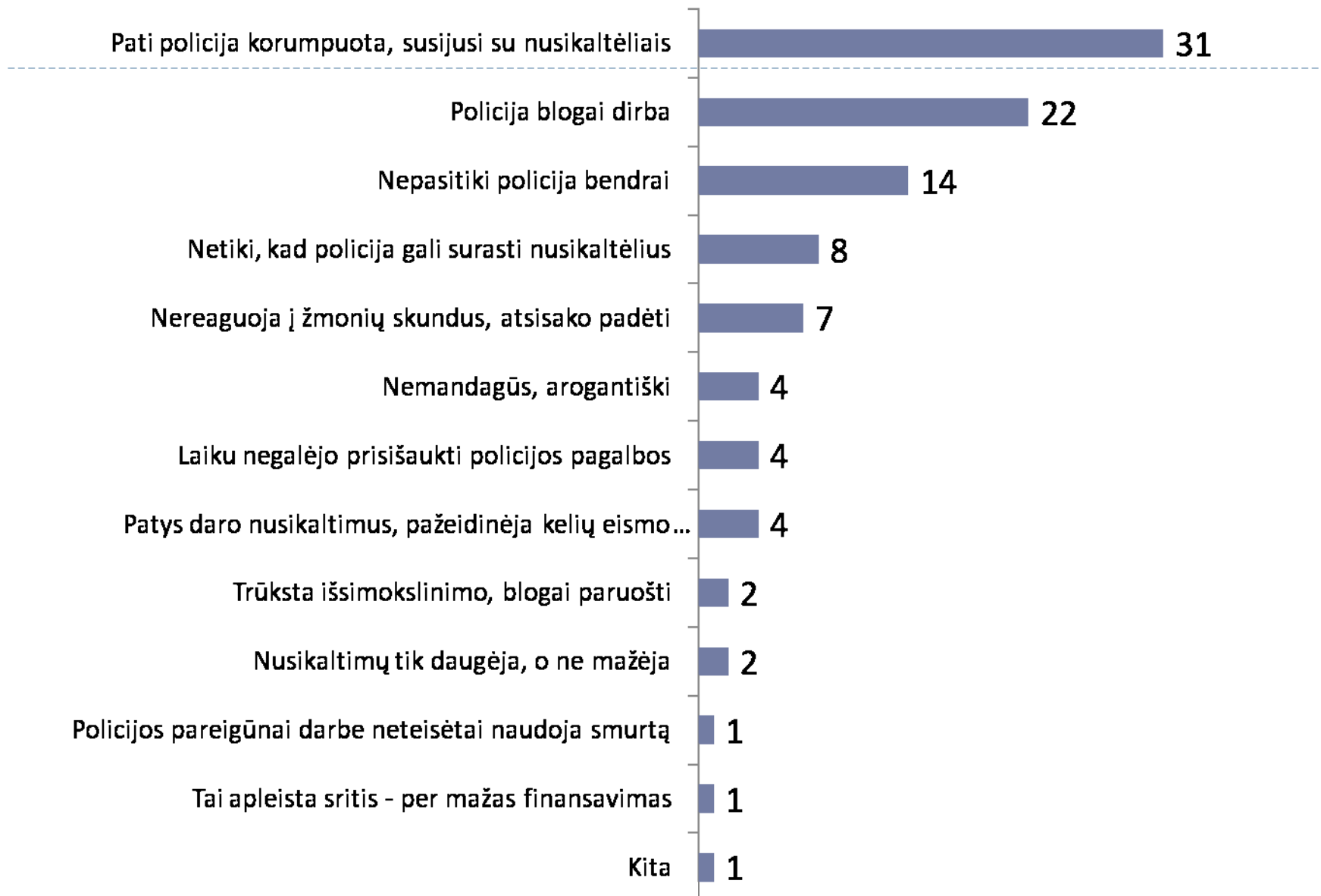
Ar jūs jaučiatēs saugus savo gyvenamojoje vietovėje? (%)

Ar jūs pasitikite policija? (%)

Kodėl jūs nepasitikite policija (% nuo nepasitikinčių policija)

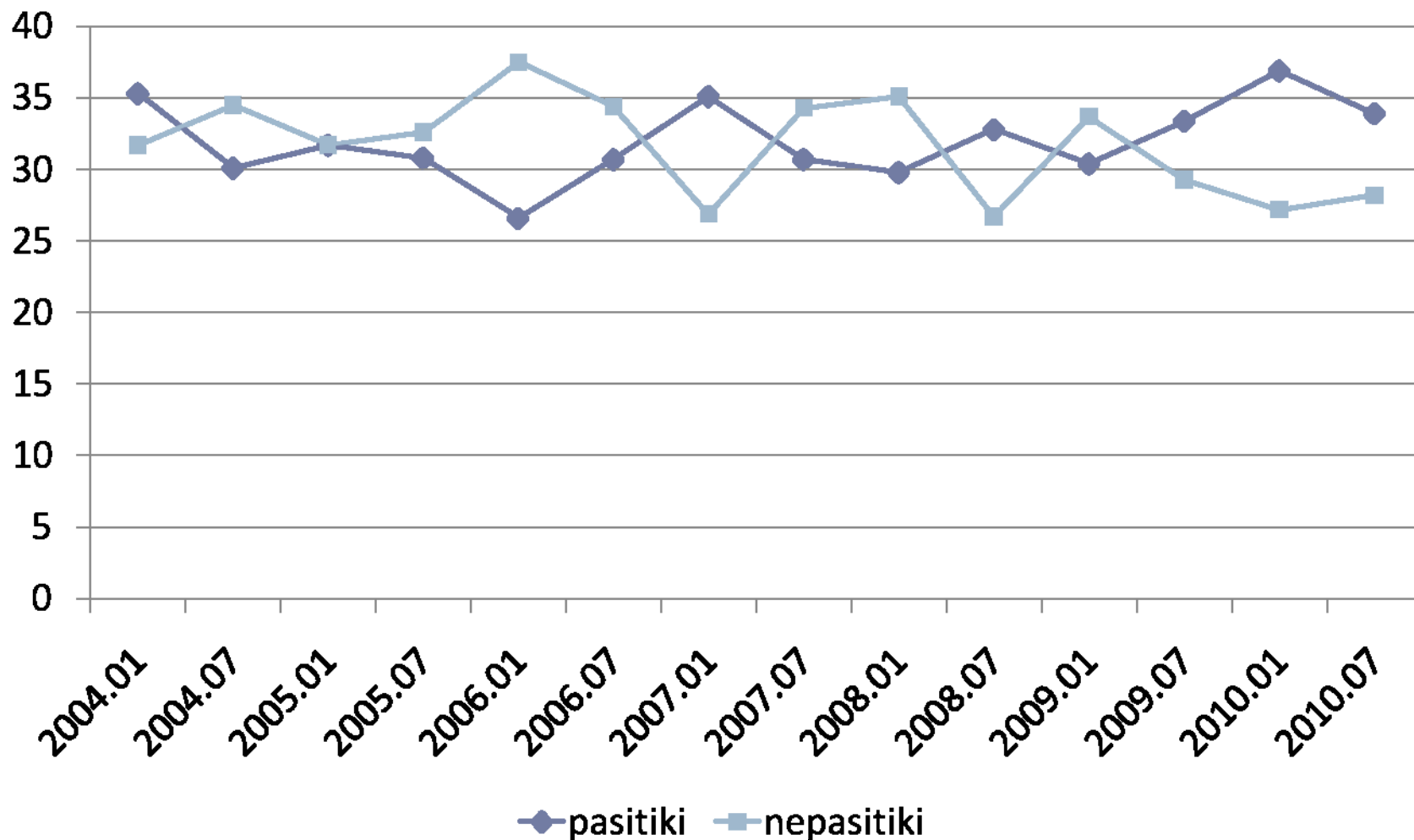

Žiniasklaidos užsakyti tyrimai

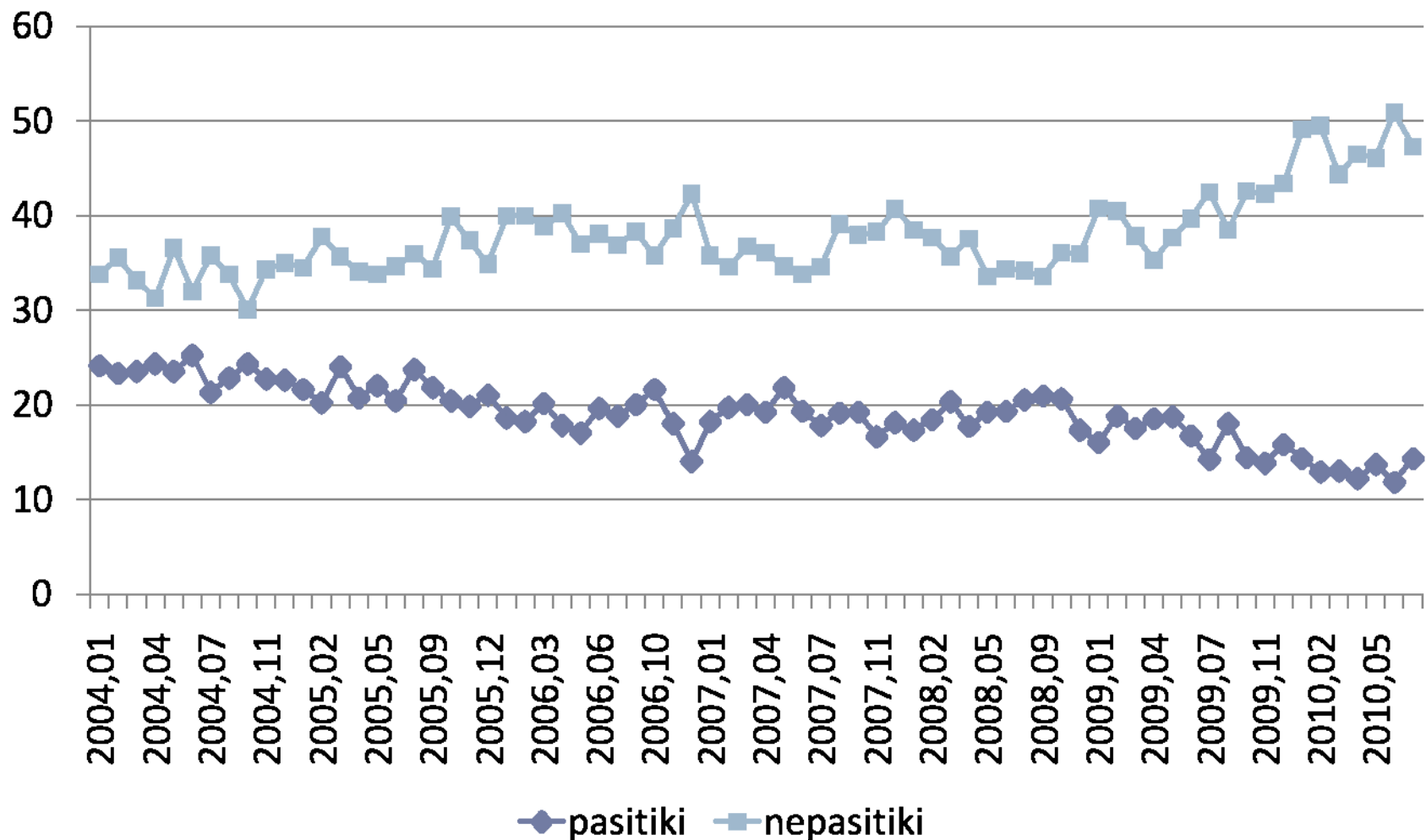
▶ Vilmorus

- ▶ Lietuvos ryto dienraščio užsakymu. Pasitikėjimas policija (1998-2010) kas mėnesį.
- ▶ Lietuvos ryto dienraščio užsakymu. Pasitikėjimas teismais (1998-2010) kas mėnesį.

Visuomenės pasitikėjimas policija

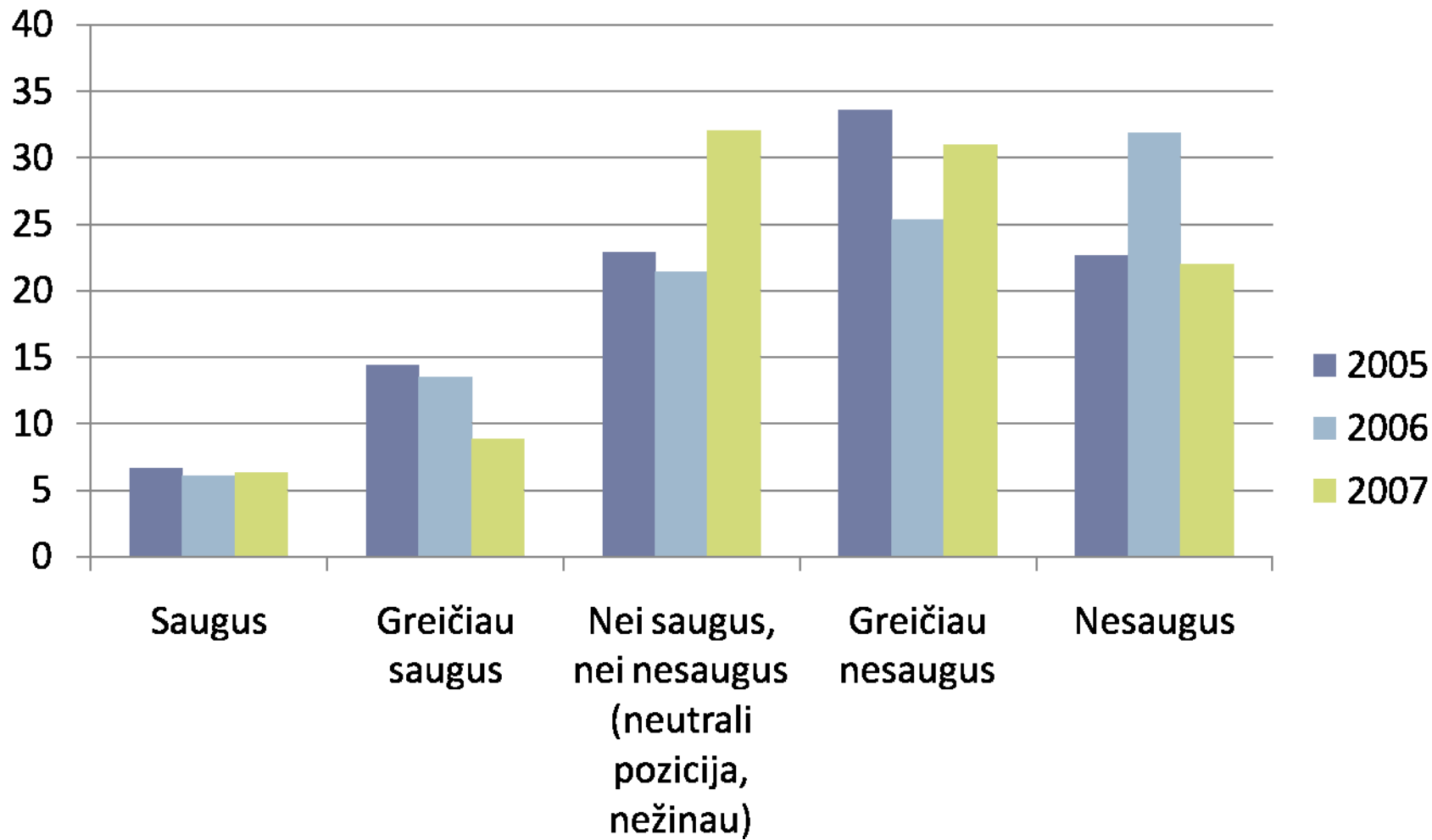
Pasitikėjimas teismais

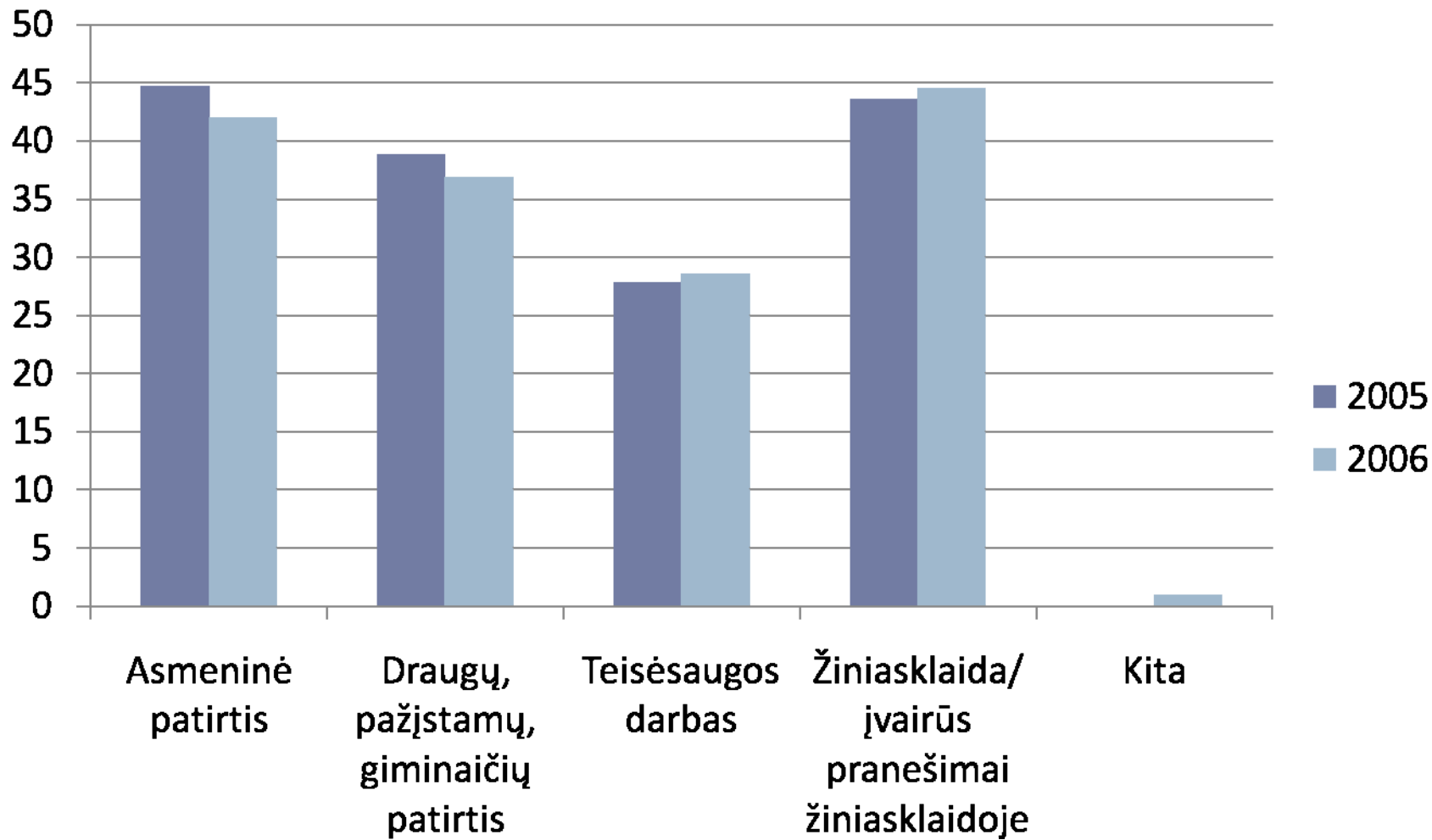
NPLC tyrimai

- ▶ Nusikalstamų veikų patirtis Lietuvoje 2005, 2006, 2007 metais
 - ▶ Ar Jūs jaučiatės saugus Lietuvoje nuo įvairių nusikalstamų veikų/ nusikaltimų?
 - ▶ Kas labiausiai įtakoja Jūsų saugumo/ nesaugumo jausmą?

Ar Jūs jaučiatės saugus Lietuvoje nuo įvairių nusikalstamų veikų / nusikaltimų? (%)

Kas labiausiai įtakoja Jūsų saugumo/ nesaugumo jausmą? (%)

Kaip atrodo Lietuva palyginus
su
kitomis šalimis?

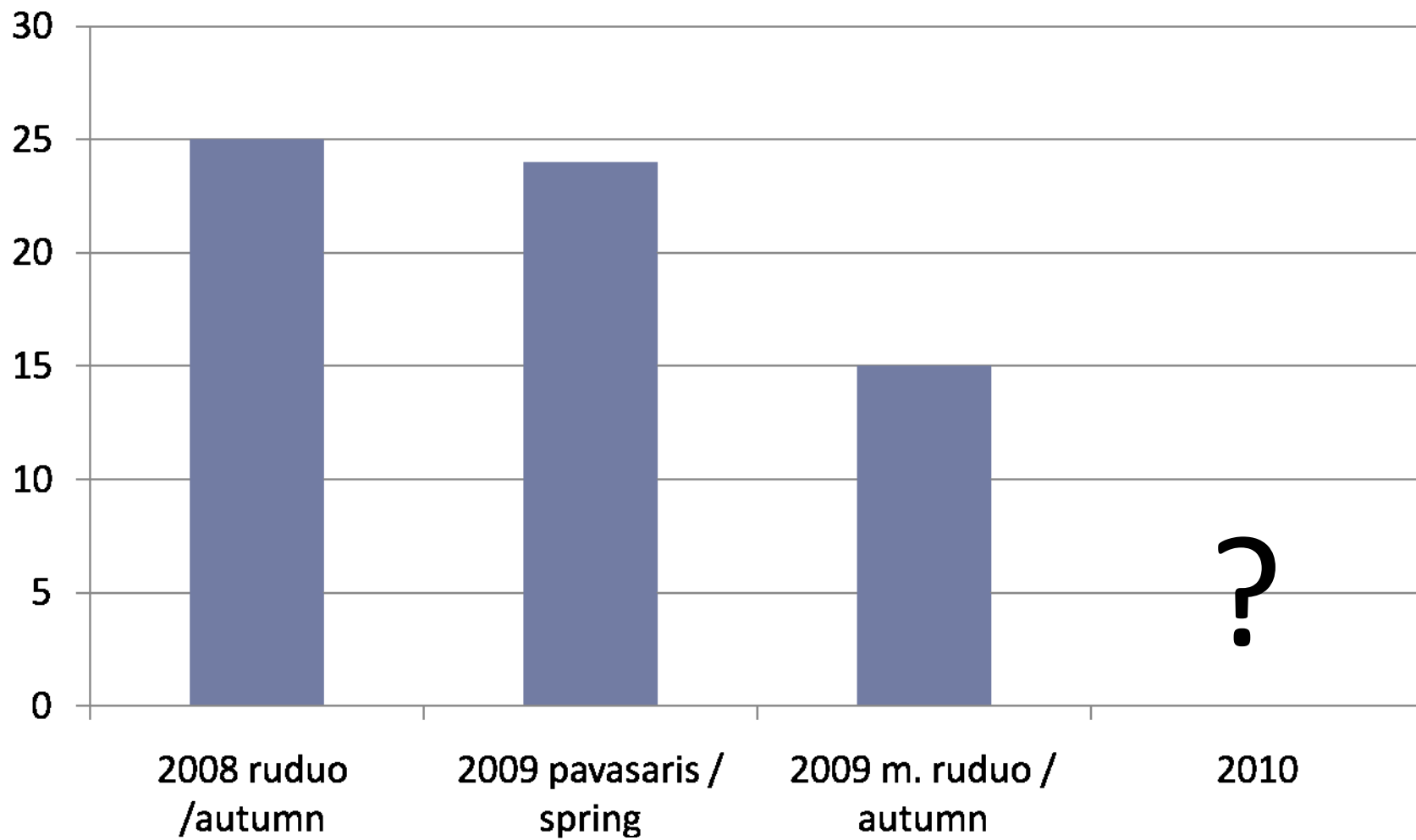
Eurobarometer 71
(2009 m. pavasaris)

QA9.1 I would like to ask you a question about how much trust you have in certain institutions. For each of the following institutions, please tell me if you tend to trust it or tend not to trust it.

Trust in the justice/the (NATIONALITY) legal system

% Tend to trust	EB71 Sp. 2009	Change Sp. 2009- Aut. 2008
 EU27	48%	=
 DK	81%	+1
 FI	78%	-6
 AT	73%	-3
 SE	73%	-2
 NL	64%	-2
 DE	63%	+4
 LU	62%	+4
 EE	53%	-6
 UK	53%	-2
 FR	50%	-1
 IE	49%	-4
 MT	48%	-9
 CY	46%	-13
 EL	44%	=
 ES	44%	-8
 CZ	40%	+5
 HU	39%	+3
 PT	37%	-4
 BE	37%	-12
 IT	36%	+4
 PL	36%	=
 LV	30%	-3
 SI	30%	=
 SK	30%	=
 RO	25%	=
 LT	24%	-1
 BG	14%	-3
 TR	63%	+7
 MK	23%	-3
 HR	20%	=

Eurobarometer. Visuomenės pasitikėjimas teisėsaugos sistema

Perspektyvos

- ▶ Pilotinis Euro-Justis projekto tyrimas – Lietuva, Bulgarija, Prancūzija, Italija - 2010 m. rudenį

- ▶ ESS tyrimas (European Social Survey) - 2011 m. pavasaris

Kas toliau?

- ▶ Mokslininkai įvertina statistiką, toliau politikų darbas.

